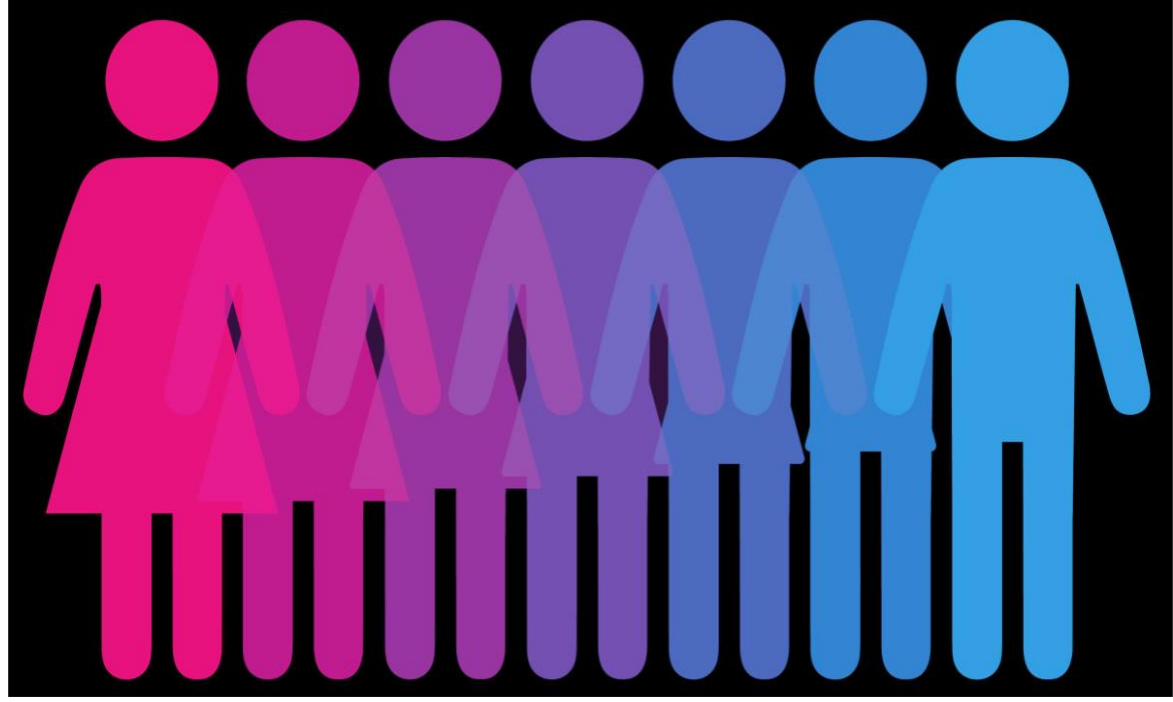

CİNSİYET GEÇİŞ (UYUM)* SÜRECİ HAKKINDA BİLGİ NOTU

*17 MAYIS DERNEĞİ VE KAOS GL TARAFINDAN HUKUKİ DESTEK PROGRAMI KAPSAMINDA HAZIRLANMIŞTIR.

Amaç

Bu bilgi notu LGBTİ+'ları cinsiyet geçiş sürecine ilişkin bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

Yararlanıcı

Bu bilgi notu hak sahibi olan, cinsiyet geçiş süreci hakkında bilgi almak isteyenler için hazırlanmıştır.

Not

Bu metinde "cinsiyet geçiş süreci" kullanılacaktır.

**Bu metinde kullanılan "cinsiyet değişikliği" ifadesi, kanunda bu şekilde geçmesi nedeniyle kullanılmıştır.

İçindekiler Tablosu

<i>Cinsiyet geçiş (uyum) süreci kanunda nasıl düzenlenmiştir?</i>	2
<i>Nüfus cüzdanındaki cinsiyet hanesi nasıl değiştirilir?.....</i>	2
<i>"Cinsiyet değişikliğine izin" davası nasıl açılır?</i>	3
<i>Sağlık kurulu raporu alındıktan sonra ne yapılır?</i>	3
<i>Nüfus cüzdanındaki değişiklikler için ayrı dava açmak zorunlu mu?</i>	4
<i>Tanımlar</i>	4

Cinsiyet geçiş (uyum) süreci kanunda nasıl düzenlenmiştir?

Cinsiyet geçiş süreci, Türk Medeni Kanunu'nun 40. maddesinde "cinsiyet değişikliği" ** başlığı altında düzenlenmiştir. Bu kanunda "cinsiyet değişikliği" ile ilgili düzenleme, kişisel durum sicili (nüfus kütüğü) ile ilgili gorlmuştur.

Kanundaki adıyla, "cinsiyetini değiştirmek isteyen kimse", şahsen başvuruda bulunarak mahkemece "cinsiyet değişikliğine" izin verilmesini isteyebilir. Ancak, iznin verilebilmesi için kanunda yazdığı haliyle şartlar şoyle düzenlenmiştir:

- On sekiz yaşını doldurmuş olmak
- Evli olmamak
- "Transseksüel" yapıda olmak ve cinsiyet değişikliğinin ruh sağlığı açısından zorunluluğunu, bir eğitim ve araştırma hastanesinden alınacak resmî sağlık kurulu raporu ile belgelemek.

Nüfus cüzdanındaki cinsiyet hanesi nasıl değiştirilir?

Nüfus cüzdanındaki cinsiyet hanesini değiştirmek isteyen kişinin öncelikle mahkemeden izin alması gerekecektir. Mahkeme öncelikle yukarıda belirttiğimiz şartların olup olmadığını inceleyecektir. Yani on sekiz yaşını doldurmuş olma ve evli olmama şartı gerçekleşmiş mi öncelikle bunlara bakacaktır.

Mahkeme son olarak başvuru sahibinin "ruhen ve bedenen cinsiyet değiştirmeye uygun olup olmadığını belgeleyen" ve eğitim-araştırma hastanesinden alınmış bir sağlık kurulu raporu isteyecektir.

Burada en önemli unsur eğitim ve araştırma hastanesi tarafından verilmiş olan resmi sağlık kurulu raporudur. Bu doğrultuda hazırlanan sağlık kurulu raporu hakim açısından belirleyici olacaktır.

“Cinsiyet değişikliğine izin” davası nasıl açılır?

Başvuru sahibinin ikametgâh kaydının bulunduğu yerdeki Asliye Hukuk Mahkemesine “Cinsiyet Değişikliğine İzin” davası açılır. Davalı olarak da o yerin Nüfus Müdürlüğü gösterilir. Mahkeme, başvuru sahibini “Cinsel Kimlik Konseyi” nin (Cinsel Kimlik Sorunlarını Değerlendirme Kurulu) bulunduğu eğitim araştırma hastanesine sevk ederek, cinsiyet hanesini değiştirmek isteyen kişinin “transseksüel” yapıda olup olmadığını belgeleyen sağlık kurulu raporu isteyecektir. (Cinsel kimlik konseyi ülkemizde İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Ankara Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi ve İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp (Çapa) Fakültesi Hastanelerinde bulunmakta olup bu bilginin güncelliğini kontrol etmenizi tavsiye ederiz.)

Sağlık kurulu raporu alındıktan sonra ne yapılır?

Eğitim ve araştırma hastanesinden alınan sağlık kurulu raporu ile mahkeme “cinsiyet değişikliği izni” verecektir. Bu izin, yaygın kullanımıyla “ameliyat izni” olarak bilinir. Verilen bu izin kararı kesinleştikten sonra özel ya da devlet hastanesinde ameliyat olunabilir.

Mahkeme “cinsiyet değişikliği izni” aldıktan sonra ve ihtiyaca uygun ameliyat gerçekleştikten sonra hastaneden bir sağlık kurulu raporu daha alınır. Bu raporda, “amaç ve tıbbî yöntemlere uygun bir cinsiyet değiştirme ameliyatı olduğu” resmî sağlık kurulu raporuyla doğrulandıktan sonra mahkeme nüfus sicilinde gerekli düzeltmenin yapılmasına karar verir.

Nüfus cüzdanındaki değişiklikler için ayrı dava açmak zorunlu mu?

Yukarıda sıralanan tüm süreçlerin sonucunda nüfus sicil ve ad değişikliği için ayrı dava açmasına gerek olmayıp, "cinsiyet değişikliğine izin davasını" açarken kullandığı dilekçede belirtmesi halinde izin, nüfus kaydının düzeltilmesi ve ad değişikliği aynı davada karara bağlanabilecektir. Başvurucunun, başvuru dilekçesinde, kısaca doğumda verilen adı değil başka bir adı kullandığına ilişkin kendisi hakkında da bilgi vermesi, doğumda verilen adı değil, kullandığını belirttiği adı kullandığı konusunda beyanda bulunabilecek iki tanığın ad, soyadı ve adresini mahkemeye bildirmesi gereklidir.

Tanımlar

18 yaş sınırı: 18 yaşından büyük olup, hakkında kısıtlılık kararı bulunanlar ise, kendisine atanan yasal temsilcinin iznine bağlı olarak bu hakkı kullanabilecektir.

"Transseksüel Yapıda Olma": Transseksüel yapıda olma şartı, yalnızca translar başvuru yapabilir anlamına gelmemelidir. İnterseksler, kanunda tarif edilen "cinsiyet değişikliği izni" kapsamında yapılacak olan ameliyata ihtiyaç duyulması halinde kanuna göre "transeksüel" yapıda kabul edilebilmektedir.

Resmi Sağlık Kurulu Raporu: Tek bir doktorun verdiği rapor hukuken yeterli değildir. Cinsel Kimlik Konseyi kararı şarttır.

Ad Değiştirme: Kişi "cinsiyet değişikliğine izin" davası ile birlikte adını değiştirmek zorunda değildir.

Ayrıca adının değiştirilmesini isteyen kişi "cinsiyet değişikliğine izin" davası açmasa bile haklı sebeplere (Örneğin çevresinde kimlik ismiyle değil, başka bir isimle tanındığını öne sürerek) dayanarak Asliye Hukuk Mahkemesinden adının değiştirilmesini isteyebilecektir.